JAKÉ JSOU DĚTI PŘICHÁZEJÍCÍ DO PĚSTOUNSKÉ PÉČE?

Kromě dětí, které se dostanou do pěstounské péče z důvodu nízkého sociálně – ekonomického status, existují také ty, které si prošly ústavní výchovou anebo které zažily ubližování ze strany jejich nejbližších…

Děti z ústavní výchovy

Děti, které si prošly ústavní výchovou, často trpí deprivačním syndromem.

Existují různé typy následků psychické deprivace:

a) Typ poměrně dobře přizpůsobený

Jedinec prochází ústavním prostředím bez zjevných odchylek či poruch. Je ovšem důležité říci, že toto přizpůsobení platí jenom pro prostředí, ve kterém vzniklo, mimo stěny ústavu je vystaven neznámým nároků a nebezpečím.

b) Typ útlumový, hypoaktivní, regresivní

Jedná se o „klasický“ typ deprivované osobnosti, která je charakterizována celkovým opožděním, sníženou aktivitou, zejména v sociální oblasti.

c) Typ sociální hyperaktivity

Takové dítě navazuje kontakt s dospělými bez rozpaků a zábran, chytá se každého nového příchozího, ke každému se chová se stejnou přítulností. Běží zkrátka kamkoli, kde mu někdo nabídne pohlazení.

d) Typ sociální provokace

Dítě se projevuje agresivně, zlostnými výbuchy, neustále někoho provokuje.

Nemůže – li dítě dostat pohlazení, tedy aspoň pohlavek!

e) Typ náhradního uspokojení citových potřeb

Uspokojení hledá dítě na nižší úrovni, tj. na úrovni biologické – přejídání, masturbace.

Možné následky:

a) opožděný vývoj řeči,
b) neurotické projevy,
c) strachy a úzkosti,
d) snížené rozumové schopnosti a neschopnost učit se ze zkušeností,
e) primitivní, nediferencované a povrchní vztahy k lidem,
f) krátkodobé vztahy s lidmi opačného pohlaví, neschopnost usadit se,
g) nerealistické sebehodnocení (vytahování, podceňování),
h) neschopnost nakládat s vlastními financemi,
i) nevědomost, týkající se výchovy vlastních dětí,
j) patologické chování – závislosti, krádeže apod.

Děti z rodin, ve kterých zažily zanedbávání, týrání nebo sexuální zneužívání

Děti, kterým bylo v minulosti ze strany jejich blízkých ubližováno, si prošly velkým traumatem, jež je zpravidla poznamená na celý život.

Byl popsán syndrom CAN (z angl.. Child Abuse and Neglect) je definován jako poškození fyzického, psychického i sociálního stavu a vývoje dítěte, které vzniká v důsledku jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, jež je v dané společnosti hodnoceno jako nepřijatelné. Příznaky syndromu pak vznikají jako následek aktivního ubližování nebo nedostatečné péče. Uvádí se, že v naší republice se jedná o 1 – 2 % dětí, resp. dvacet až čtyřicet tisíc dětí mladších patnácti let. V nadpoloviční většině jsou týrány děti mladší šesti let.

Světová zdravotnická organizace (WHO) udává následující rizikové faktory:
Dítě: pohlaví, předčasná vyspělost, nechtěné dítě, tělesně postižené dítě;
Rodiče: nízký věk, osamělý vychovávající rodič, nechtěné těhotenství, nedostatečné výchovné rodičovské kompetence, osobní zkušenost s týráním v dětství, drogová závislost, nedostatečná předporodní péče, fyzická nebo psychická nemoc, problémy v partnerském vztahu;
Rodina: velikost rodiny, nízký socioekonomický status, společenská izolace, vysoký stupeň stresu, násilí nebo zneužívání v rodině v minulosti;
*Komunita/společnost: neexistence nebo nerespektování dětských práv, neuznávání hodnoty dítěte (diskriminace podle pohlaví, děti menšinový*ch skupin obyvatel, postižené).
Možné následky:

Bechyňová ve své knize Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém uvádí nejčastější projevy takovýchto dětí:

a) *posttraumatická stresová porucha – zlhostejnění, zmrtvění, znecitlivění, odtažení se od klíčových osob, depersonalizace, mění percepci, motoriku, náladu, paměť a asociace,*
b) *psychická deprivace (podobná jako u ústavní péče),*
c) *transgenerační přenos – proces, následkem něhož se úmyslně nebo nevědomě přenášejí vzorce chování na další generace.*

VÍCE SE O TÉTO PROBLEMATICE DOZVÍTE Z NÍŽE UVEDENÝCH ZDROJŮ:

Langmeier, J., Matějček, Z. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: SZ. 1963.
Matějček, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál. 1994.
Matějček, Z., Bubleová, V., Kovařík, J. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace.* Praha: Psychiatrické centrum, 1997.
Vágnerová, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál. 1999.